

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus MAI 2015

Erakordse sündmuse tunnistajad

Mitte kõik kevaded ei ole meie koguduse elus olnud nii sisutihedad ja erilised kui tänavune. Täna, 1. mail A.D. 2015 seatakse Haapsalu Toom-Niguliste kirikus piiskopina ametisse õpetaja Tiit Salumäe, kes pühitseti piiskopiks Tallinna piiskoplikus toomkirikus jüripäeval, 23. aprillil. Haapsalust saab pärast mitmesaja-aastast vaheaega taas piiskopilinn, Haapsalu ei ole enam lihtsalt piiskopilinnusega linn, nagu see on olnud aastasadu. Ligi kolmsada aastat oli Haapsalu katoliikliku Saare-Lääne piiskopiriigi pealinn ja linnus kahekümne kolme piiskopi residents. Esimene kirikuriiki Haapsalust valitsenud piiskop oli Hermann I ja viimane protestantlik Taani prints Magnus. Seega on Haapsalu saamisel taas piiskopilinnaks ajalooline mõõde.

Haapsalule võiks tähendada taas piiskopilinnaks saamine ka seda, et linna ühe peamise vaatamisväärsuse – piiskopilinnuse – tähtsus kasvab. Täna on võime rääkida piiskoplikust toomkirikust ja Haapsalust kui piiskopilinnast. Eestis on vaid kolm linna, mis on EELK piiskopi asukohad. Seista Eesti suurimate linnade Tallinna ja Tartu kõrval on suur väljakutse, aga ka privileeg. Piiskop Salumäe on EELK välisasjade assessorina kaasa aidanud, et Haapsalut on väisanud mitmed maailmas mõjukad kirikuliidrid. Küllap on Haapsalu ka edaspidi üks neid kohti, mida kirikute ja kiriklike organisatsioonide juhid külastavad. See suurendab omakorda linna rahvusvaheliselt tuntust kiriklikes ringkondades. Haapsalu on läbi aegade olnud mitmekülsete rahvusvaheliste kontaktidega linn. Tiit Salumäe juhitud kogudus on oma laialdase sõpruskoguduste võrgustikuga linna rahvusvahelise suhtlusele kaasa aidanud juba aastakümneid (nt suhted Rendsburgi või Petlemmaga). On väga tõenäoline, et linna välissuhtlust toetav tegevus jätkub ka edaspidi.

Piiskopiameti kohta öeldakse luterlike tunnistuskirjade Konkordiarraamatus (1580): „Evangeelium annab nimelt neile, kes kirikute eesotsas seisavad, käsu evangeeliumi õpetada, patte andeks anda, sakramente jagada ning lisaks sellele võimu õigust mõista.“

Seega ei muutu koguduse õpetajana tegutseva piiskopi roll koguduse suhtes, küll aga võiks piiskoplikuks koguduseks saamine tähendada kogudusele mõningast identiteedi muutust, avalikkuse suuremat tähelepanu ja üsna tõenäoliselt ka seda, et kogudusel tuleb nüüd jagada senisest enam oma

vaimulikku tema teiste ülesannetega. Sellest tulenevalt võiks kasvada koguduse juhtorganite roll. Varasemast veel tähtsamaks saab koguduse iga liikme isiklik panus koguduse elu edendamisel. See on hästi kooskõlas ristikoguduse algse mõttega, et igal liikmel on Jumala teenimisel koguduse kaudu oma roll ja ülesanne – vastavalt annetele ja võimalustele.

Hea koguduse liige ja Johannese Sõnumite lugeja! Oleme täna ajaloolise sündmuse tunnistajad, mil Haapsalu Toom-Niguliste kirikust saab taas piiskoplik kirik ja ühest linnast taas piiskopilinn. Soovime piiskopile edu tema uues ametis, kogudusele oskust uute oludega kohaneda ja indu olla piiskopile eestpalvetaja tema ameti kandmisel; linnale aga leidlikkust uute võimaluste kasutamisel!

Kristel Engman
EELK Lääne praostkonna vikaarõpetaja
Piiskopi ametisse seadmist ettevalmistava toimkonna juht

INFOKS

ÕPETAJA JOEL LUHAMETS JA ÕPETAJA TIIT SALUMÄE PÜHITSETI PIISKOPIKS

23. aprillil Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus toimunud jumalateenistusel pühitseti õpetaja Joel Luhamets ja õpetaja Tiit Salumäe piiskopiks.

Pühitsejaks oli EELK peapiiskop **Urmas Viilma**, kaaspühitsejateks peapiiskop emeeritus **Andres Põder** ja piiskop **Einar Soone**. Assisteerisid Soome Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop emeeritus dr **Juha Pihkala**, Läti Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop **Pāvils Brūvers**, Ingeri Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop **Aarre Kuukauppi** ja Inglismaa Kiriku piiskop dr **Brian Castle**.

Pühitsetud piiskopid seatakse ametisse kunagistesse piiskopilinnadesse – Tiit Salumäe Haapsallu ja Joel Luhamets Tartusse. Konsistoriumi otsuse kohaselt jagunevad piiskoppide piirkonnad järgnevalt:

Põhja piirkonna piiskop on **Einar Soone**, kes pühitseti piiskopiks 1992. aastal ning asub Tallinnas. Tema piirkonda kuuluvad Tallinna praostkond, Ida-Harju praostkond, Viru praostkond ja Järva praostkond.

Lääne piirkonna ja diasporaa piiskop on **Tiit Salumäe**, kes seatakse ametisse 1. mail kell 12 Haapsalu Toom-Niguliste kirikus. Tema piirkonda kuuluvad Lääne praostkond, Lääne-Harju praostkond, Saarte praostkond ning eestikeelne diasporaa Euroopas.

Lõuna piirkonna piiskop on **Joel Luhamets**, kes seatakse ametisse 25. mail kell 12 Tartu Pauluse kirikus. Tema piirkonda kuuluvad Tartu praostkond, Viljandi praostkond, Võru praostkond, Valga praostkond ja Pärnu praostkond.

EELK Kirikukogu valis 13. jaanuaril 2015 piiskopiks Joel Luhametsa ja Tiit Salumäe.

Pilte jumalateenistusest tegi **fotograaf Erik Peinar** ja pildid leiate lingilt:

<https://www.dropbox.com/sh/5n0ts6iwkzi1cnv/AAAPj91T0TnRnVSK6qPaiGta?dl=0>

Piiskop Tiit Salumäe ja piiskop Joel Luhamets

Fotode kasutamisel palume viidet fotograaf Erik Peinarile.

Eva-Liisa Luhamets
Rahvusvaheliste ja avalike suhete assistent
e-post: eva-liisa.luhamets@eelk.ee
tel 627 7359

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA MAIS.

R, 1. mai kl 11.30 Palvus (Jaani kirik); **kl 11.35** palvehetk vabadussamba ees; **kl 12** piiskop Tiit Salumäe ametisse seadmise jumalateenistus (Toomkirik). Pealiturg peapiiskop Urmas Viilma, teenivad peapiiskop emer. Andres Põder, piiskop Einar Soone ja piiskop Joel Luhamets.

P, 3. mai kl 10 leeritund (Toomkirik); **kl 11** Ülestõusmisaja 5. pühapäeva jumalateenistus armulauaga (Toomkirik). Teema: *Taevariigi kodanikuna maailmas*. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja diakon Küllike Valk, organist Lia Salumäe.

E, 4. mai kl 18 Segakooriproov (Jaanisaal).

T, 5. mai kl 19 Toomkooriproov (Jaanisaal).

K, 6. mai kl 16.15 Jaanimardikate laulutund (Jaanisaal).

R, 8. mai kl 9 Hommikupalvus (Jaani kirik); **kl 17** segakoori proov meestele (Jaanisaal).

L, 9. mai kl 11-14.30 Perepäev piiskopilinnuses. **Kl 11** avakontsert, lastekoor Do-Re-Mi (Toomkirik). Tegevused piiskopilinnuses. Jälgi reklaami! Kl 14 perepäeva lõpetamine lasteteatriga (toomkirik).

P, 10. mai kl 11 Emadepäeva pere-jumalateenistus armulauaga (Toomkirik). Teema: *Südame kõne Jumalaga*. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe, Kristel Engman ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe. Laulu ja pillimängu laste esituses.

E, 11. mai kl 18 segakoori proov (Jaanisaal).

T, 12. mai kl 19 toomkoori proov (Jaanisaal).

K, 13. mai kl 16.15 Jaanimardikate laulutund (Jaanimaja).

R, 15. mai kl 9 Hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 16. mai kl 10 Rahvusvaheline palverännu konverents (Jaani kirik); **kl 14** Riisipere koori ja Soome sõpruskoori kontsert (Toomkirik); **kl 18** Vesper (Toomkiriku Maarjakabel); **kl 19** Naiskoor Carmina kontsert (Jaani kirik); kontserdile sissepääsul palutakse annetust; **kl 21** Orelipooltund, orelil Lia Salumäe (Toomkirik).

P, 17. mai kl 11 Ülestõusmisaja 7. pühapäeva jumalateenistus armulauaga (Toomkirik). Teema: *Püha Vaimu ootus*. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe, jutlustab õpetaja Krister Stenberg, (Haninge Rootsi). Külal on sõpruskoguduse esindajad. Laulab koguduse koor, organist Lia Salumäe.

T, 19. mai kl 19 toomkoori proov (Jaanisaal).

R, 22. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik); **kl 16.30** segakoori proov (Jaanisaal)

P, 24. mai kl 11 Nelipüha jumalateenistus armulauaga. Teema: *Püha Vaimu väljavalamine*. (Toomkirik) Teenivad õpetaja Tiit Salumäe, diakon Küllike Valk ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe, laulab koguduse koor.

T, 28. mai kl 19 toomkoori proov (Jaanisaal)

R, 29. mai kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik); **kl 16-19** Tartu laulupeo lastekooride eelproov (Jaani kirik).

L, 30. mai kl 10 leeritund (Toomkirik).

P, 31. mai kl 11 Kolmainupüha jumalateenistus armulauaga, leeripüha (Toomkirik). Teema: *Varjatud Jumal*. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe, diakon Küllike Valk, organist Lia Salumäe, segakoor Sonore. **kl 18** Jumalateenistus De la Gardie hooldekodus, teenib diakon Küllike Valk.

MAIKUU TULEB SÜNDMUSTEROHKE.

PRESSITEADE.

PIISKOP TIIT SALUMÄE SEATAKSE AMETISSE

Täna, 1. mail kell 12 algaval jumalateenistusel Haapsalu Toom-Niguliste kirikus seatakse Tiit Salumäe kohale Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku piiskopina.

Ametisse seab peapiiskop Urmas Viilma kaaspühitsejateks peapiiskop emeeritus Andres Pöder ja piiskop Einar Soone. Assisteerib piiskop Joel Luhamets.

Haapsalu Püha Johannese koguduse õpetajana jätkav piiskop Tiit Salumäe asub teenima EELK Lääne piirkonda ja eestikeelset diasporaad Euroopas. Lääne piirkonda kuuluvad Lääne praostkond, Lääne-Harju praostkond ning eestikeelsed kogukonnad Euroopas ja Venemaal.

Tiit Salumäe sündis 1951. aastal Tartus. Õpetajaks ordineeriti ta 5.oktoobril 1975. Alates 1975. aastast on ta olnud Haapsalu Püha Johannese koguduse õpetaja. Ta on teeninud ka Noarootsi, Ridala, Vormsi, Lihula, Hanila, Karuse, Martna ja Nõva kogudusi. Väljaspool Eestit on ta teeninud Vancouveri Peetri, Baltimore'i Markuse, Washingtoni Markuse, Seabrooki ning Puškini luterlikku kogudust.

Tiit Salumäe oli Lääne abipraost aastatel 1982-1992 ning praost 1992-2015. Ta on olnud konsistooriumi assessor aastatel 1994-2015, Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi assessor aastatel 2012-2015.

Tiit Salumäe pühitseti piiskopiks 23. aprillil 2015.

Eva-Liisa Luhamets

EELK Konsistoorium

Rahvusvaheliste ja avalike suhete assistent

PEREPÄEV PIISKOPILINNUSES.

Ühteoidev pere, riik ja Euroopa Liit.

Emadepäevale eelneval laupäeval, 9. mail toimub Haapsalu piiskopilinnuses suur perepäev, mis on kingitus kõigile Haapsalu ja Läänemaa peredele.

Kell 11.00 toimub laulustuudio DoReMi kontsert toomkirikus. Keskpäeval algavad tegevused piiskopilinnuses (tuletõrjesport, Kaitseliidu relvanäitus ja varustuse esitlus, näomaalingud, meisterdamise töötoad, fotojaht, Lõvi Leo, ekskursioon piiskopilinnuses ja palju muud). Osaleda saab põnevates sportlikes mängudes, arendavates ettevõtmistes ja koguda uusi teadmisi. Kuna 9. mai on ka

Euroopa päev, on avatud ka Euroopa Liidu infotelk ning toimub Euroopa Liidu aineine võistlus.

Kell 13.00 pakuvad Kaitseliit ja Naiskodukaitse sõdurisuppi. Perepäev päädib kl 14.00 lastenäidendiga „Detektiiv Nupuka raskeim juhtum“ toomkirikus. Kl 14.30 saab teha lõbusõidurongiga Peetrike rongisõidu läbi kevadise Haapsalu.

Perepäev toimub EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse, SA Haapsalu Piiskopilinnuse, Kaitseliidu Lääne maleva, Naiskodukaitse, Haapsalu linna ja Lääne maavalitsuse, Politsei- ja Piirivalveameti, Päästkeskuse, Maanteeameti, Läänemaa Memento, Haapsalu Noorte Huvikeskuse, Lääne praostkonna, Lääne-Eesti Vabatahtliku Reservpäästerühma, EELK Perekeskuse ja teiste osapoolte koostöös.

Perepäev on tasuta (v.a rongisõit). Kõik huvilised on oodatud.

EMADEPÄEV TOOMKIRIKUS.

Üks osa kristlikest väärtustest on pere ja ligimese teenimisega seonduvad väärtused, mille tunnusteks on armastusest kantud lugupidav suhtumine kogu loodu suhtes, teeniv ja jumalakartlik vaim. Neid väärtusi oluliseks pidades on ka Haapsalu kogudus korraldanud aastaid emade- ja isadepäeval temaatilisi sündmusi või tavapärasest pidulikumaid jumalateenistusi. Nii ka tänavu.

Pühapäeval, 10. mail kell 11.00 tähistame emadepäeva piduliku perejumalateenistusega toomkirikus. Jumalateenistusel esinevad laululapsed ja noored muusikud. Kuna emadepäevaga päädib ka lastekiriku tegevusaasta, saadame meie koguduse noorimad pidulikult suvepuhkusele.

Tere tulemast!

PALVERÄNNU KONVERENTS.

**„Maarjamaa 800. Palverännakud ajas ja vaimus.“
Haapsalu Jaani kirik ja toomkirik**

Foto: Wikipedia

Seoses Maarjamaa 800 teema-aastaga toimub laupäeval, 16. mail 2015 Haapsalu Jaani kirikus ja toomkirikus rahvusvaheline palverännupäev „Maarjamaa 800. Palverännakud ajas ja vaimus.“

Palverännupäeva eesmärk on arutleda palverännukultuuriga seonduvate aktuaalsete teemade üle. Kaardistada Eesti palverännukultuuri hetkeseis, peamised probleemid ja (sõlm)küsimused selle edendamisel. Ühtlasi soovime pakkuda palverännakutest huvitunuile võimalust teha põhjalikumalt tutvust palverännukultuuri kui ühe rändamise ja usulise fenomeniga.

Ettekannetega esinevad valdkonna parimad asjatundjad – nii teoreetikud kui ka praktikud. Lisaks toimuvad paneelvestlused ja töötoad. Räägime palverännakutest kui kultuurilisest ja religioosest fenomenist ning palverännakute üldistest suundumustest. Heidame pilgu Maarjamaa palverännakutele ja

palverännuteedele ajaloos ja tänapäeval, jagame praktilist ja aktuaalset teemat palverännakutest. Päev algab kell 10.00 Jaani kirikus. Kell 16.30 teeme ühise lühirännaku Haapsalu piiskopilinnuses ning 18.00 peame palverännupäeva lõpetava vesperi toomkirikus. Kokkusaamise korraldavad EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus, Eesti Jaakobitee Sõprade Selts, Piritä kloostri sõbrad. Palverännupäevast on oodatud osa võtma kõik, keda palverännakud huvitavad. Osalustasu 10 eurot (sisaldab toitlustust). Registreerumine: www.camino.ee. Huvilistel palume täpsustavate küsimuste korral ühendust võtta praostkonna vikaarõpetaja Kristel Engmaniga (kristel.engman@eelk.ee, 5289527).

TEEMASID KOGUDUSE JUHATUSE 10. APRILLI KOOSOLEKULT.

Raamatupidamise hetkeseis

Esimese kvartali lõpuks on kogudusele laekunud tulu 9875 eurot ehk 16,6% eelarvest. Kulutusi on tehtud 8945 euro ehk 15% ulatuses. Juhatuse esimehe Madis Küti sõnul on mulluse aastaga võrreldes tuntavalt paranenud liikmeannetuste laekumine. Liikmeannetusi on laekunud 3697 eurot ehk 23% eelarvesse planeeritust.

Linnavalitsus toetas koguduse koore 400 euroga

Haapsalu linnavalitsus toetas koguduse segakoori ja Toomkoori tegevust, mõlemad said 200 eurot. Kirikuõõ projekt kandideerib aasta parima lastetöö konkursil. Mullusügisene lasteprojekt „Kirikuõõ“ on EELK LNÜ aasta parima laste- ja noorsootöö ettevõtmiste kandidaat.

Palverännu konverents sai 850 eurot toetust

Haapsalu linnavalitsus toetas rahvusvahelise palverännukonverentsi korraldamist 500, Eesti kirikute nõukogu 250 ja kultuurkapital 100 euroga. Konverents on 16. mail Jaani kirikus

Laste mängutuba vajab remonti

Kristel Engman on esitanud juhatusle laste mängutoa värskendamiseks vajalike tööde nimekirja ja juhatus esimees on teinud selle põhjal tööde maksumuse kalkulatsiooni. Toa remondiks ja sisustuse soetamiseks, samuti laste mängutoa ees paikneva koridori sanitaarremondi kulu katmiseks otsustas juhatus taotleda Haaga koguduselt 1000 eurot toetust.

Kogudus toetab perepäeva korraldamist

Perepäeva korraldustoimkond sai koguduselt 70 eurot toetust ürituse plakatite kujunduse ja trükkimist. Perepäev on 9. mail piiskopilinnuses. Perepäeva aitavad korraldada Kaitseliidu Lääne malev, Lääne praostkond, Haapsalu linn ja Lääne maavalitsus.

Välissuhted

8.-9. aprillil oli Haapsalus kohtumine Haaga ja Loviisa koguduse esindajatega. Haapsalu koguduse poolt osalesid Kristel Engman, Madis Kütt, Lia ja Tiit Salumäe. Haagast osales pastor Marja Heltelä ja nõukogu liige Ilari Rantakari. Loviisast osalesid pastor Karl af Hällström ja organist Suvi af Hällström. Kohtumisel tutvustasid kogudused oma tegevusi, arutati 15.-16. augustil toimuvat koguduse rühma külaskäiku Loviisa kogudusse ja edasisi külastusi. Järgmine koosolek on tuleva aasta 30.märtsil. 24.-27. aprillil käis Haapsalu koguduse esindus Inglismaal Tunbridge Wellsi koguduses. Nende vastukülaskäik on tänavu 18.-21. septembril.

16.-17. mail tuleb Haapsallu Österhaninge koguduse 5liikmeline esindus.

Rendsburgi koguduse sõprusrühma külaskäigu aeg ei ole veel kinnitatud, arvatavasti on see kas septembri lõpus või oktoobris.

Sõprusleping Nakkila kogudusega on lõpetatud

31. märtsil andis Nakkila koguduse õpetaja Markku Järviõ teada, et kogudus soovib lõpetada sõprusleping Haapsalu Püha Johannese kogudusega, sest töötegijate vähesuse tõttu on tegevus aastatega kaotanud aktiivsuse. Mõlemad pooled nentisid, et lepingu lõppemine ei lõpeta koguduse liikmete vahelist kontaktihoidmist ja suhtlemist.

Ülevaate koostanud Lehte Ilves

KOHTUMINE SOOME SÕPRUSKOGUDUSTE ESINDAJATEGA.

8. aprillil toimus Haapsalus sõpruskoguduste Loviisa, Haaga ja Haapsalu esindajate kokkusaamine, millel arutati edasise koostöö perspektiive ja konkreetseid tegevusi. Tegemist oli kord aastas toimuva kohtumisega, mille muutis sel korral eriliseks asjaolu, et Soome poolt osalesid koguduste uued vaimulikud ning esindatud oli Loviisa koguduse rootsi keelse kogudusetöö eest vastutav pastor.

Leiti, et senine koostöö on olnud arendav ja tänuväärne, kuid tulenevalt muudatustest (koguduste õpetajate vahetus ja koguduste liitmine Soome kirikus) on vajalik senine koostöö üle vaadata ja kavandada järgmisi samme. Nii näiteks osaleb käesoleva aasta augustis Toomkoor Loviisa Rahufoorumi raames sealsetel pidustustel ning Haapsalu koguduse lastekiriku õpetajad valmistavad eeloleval sügisel ette ühisseminari Haapsalus, kuhu on plaanis kutsuda sõpruskoguduste lastetöö tegijaid. Soome koguduste esindajaid ootame ka juulis Tartus EELK Laulupäeva raames toimuvale Eesti-Soome sõpruskoguduste ühisseminarile.

Lisaks pakuti koostöövaldkondadena välja teabevahetuste (teave üksteise kogudustes toimuvast, sõpruskoguduste esindajate kirjutised Johannese Sõnumites), koguduse liikmete vastastikust külaskäimist (n.n kogudusereisid) ning arutleti veel teistegi võimalike koostöövaldkondade üle.

Haapsalu kogudust esindasid nõupidamisel piiskop Tiit Salumäe, koguduse juhatuse esimees Madis Kütt ja praostkonna vikaarõpetaja Kristel Engman.

Kristel Engman
EELK Lääne praostkonna vikaarõpetaja

KREEGI PÄEVAD.

I päev - 13. juuni kell 20 Haapsalu toomkirikus

Haapsalus on taas aeg mõelda Cyrillus Kreegile, eriti veel kui detsembris täitus tema sünnist 125. aastat. Kreegi loomingut on interpreteerima kutsutud sel aastal ansambel Vox Clamantis, kelle kavas on peale Kreegi seatud rahvakoraalide ka liturgiline muusika ning mõned Taaveti laulud. Laulude vahele on põimitud Marco Ambrosini *nyckelharpa* ning Anna-Liisa Elleri kandleimprovisatsioonid.

II päev - 14. juuni kell 21, Haapsalu toomkirikus

Kreegi päevad jätkuvad õhtuses ilus muusikaga segakoorile ja keelpilliorkestrile Rahvusooperi Estonia noore dirigendi Kaspar Männi juhatusel. Kreegi vaimulike rahvaviiside seadete kõrval tulevad ettekandele teosed heliloojatelt, kelle loomingus on eesti rahvaviisidel oma kindel koht. Rahvaviisidel põhinevad nii Tõnu Kõrvitsa keelpilliorkestriteos „Thule eleegiad“ kui ka kontserdi nimilugu, Pärt Uusbergi „Õhtu ilu“ segakoorile, ansamblile ja keelpilliorkestrile.

KÜLAS TUNBRIDGE WELLSI SÕPRUSKOGUDUSEL.

Aprilli viimasel nädalavahetusel käisid meie koguduse esindajad Tiit ja Lia Salumäe ning Kristi Ainjärv külas sõpruskogudusel Inglismaal Tunbridge Wellsis.

Tunbridge Wellsi kogudus asub 60 000 elanikuga linnas umbes 50 kilomeetrit Londonist kagus ja kuulub Rochesteri piiskopkonda. Koguduse kirik, pühitsetud märterkuningas Charles'ile, on linna kõige vanem hoone, ehitatud aastal 1678 ja saanud oma nime kuningas Charles I järgi, kes hukati Inglismaa kodusõja alguses 1649. Fotosid sellest imeilusast kirikust saate näha toomkiriku infostendil.

Meie sõprussuhted algasid möödunud aastal, mil sealse koguduse õpetaja, praost Robert Avery külastas Haapsalut. Erinevalt meie kogudusest ei ole Tunbridge Wellsi kogudusel olnud varem sõprussuhteid teiste riikide kogudustega. Seetõttu olid nad meiega kohtumisest väga evelil. Esimesel õhtul meie saabumise puhul korraldatud meeleolukale ja rohkelt suhtlemist võimaldanud õhtusöögile kogunes koguduse aktiivseid töötajaid koos abikaasadega ühtekokku ligi 20. Meid oli tervitama tulnud Rochesteri piiskopkonnas EELK ja Anglikaani kiriku vaheliste suhete koordinaator Martin Booth.

Laupäeval, meie külaskäigu teisel päeval viis isa Robert Avery meid tutvuma Londoniga. Et linn on suur ja pilgeni täis kultuuri ning ajalugu, pidime tegema raskeid valikuid. Jõudsime näha Trafalgar Square'i ja sellel asuvat Nelsoni ausammast, ettevalmistusi järgmisel päeval toimuvaks Londoni maratoniks, Buckinghami paleed koos sinna juurde kuuluva vahtkonnavahtetusega, jalutada läbi St James'i pargi Westminster Abby ning suursuguse Big Beni ja parlamendihoone juurde. Meie kurvastuseks oli Westminster Abby sel päeval külastajaile suletud. Üsna kiriku lähedal aga nägime, kuidas kuninganna Elisabeth II ja prints William meist vaid mõne meetri kauguselt autoga mööda sõitsid ja kirikusse Anzaci päeva mälestusteenistusele suundusid (Anzaci leinapäeval mälestatakse I maailmasõjas oma elu andnud Austraalia ja Uus-Meremaa mehi ja naisi).

Ikka veel nähtust evelil seadsime sammud Thames'i poole, et teha väike paadisõit ja nautida Londoni arhitektuuri kauneid vaateid. Päeva lõpetuseks õnnestus meil osa võtta muusikalisest õhtupalvusest Westminster Abby's, enne kui tagasi Tunbridge Wells'i sõitsime.

Pühapäeval osalesime jumalateenistusel. Tunbridge Wells'is on igal pühapäeval kolm jumalateenistust. Meie osalesime teisel teenistusel, mida juhtis koguduse teine vaimulik, õpetaja Sara Patridge, jutlustas piiskop Tiit Salumäe, lauluga teenis kaasa koguduse täiskasvanute koor. Kogudus kuulis esimest korda jutlust võõras keeles. Olime ette valmistanud jutlusest kirjaliku tõlke, mille kirikuline sai endaga koju kaasa võtta, et anda ka kodustele lugeda.

Pärast jumalateenistust oli koguduse iga-aastane üldkoosolek, millel kinnitati 2014. aasta aruanded, vaadati tagasi möödunud aastale ja nimetati töölõikude vastutajad 2015. aastaks. Nagu meie koguduses, teevad ka Inglismaal palju tööd ära vabatahtlikud. Koosoleku lõpus tervitasime kõiki meie koguduse poolt ja andsime üle pildi meie kaunist toomkirikust.

Tunbridge Wellsi koguduse liikmete vastukülaskäik on juba tänava septembris. Kutsun kõiki kohtuma ja tuttavaks saama nende suurepärase inimestega, kellest meile said kolme kiirelt möödunud päeva jooksul toredad sõbrad.

Kristi Ainjärv
Juhatuse aseesimees

Peale jumalateenistust jäid pildile piiskop Tiit Salumäe, rev. Sarah Partridge ja koguduse esipreester rev Robert Avery. Haapsalu toomkiriku pildi üleandmine.

SÜNNIPÄEVAD MAIS.

1. mai	Mai-Ellen Koop Saima Lillep Maie Soon Ants Murd Mai Liivamäe	
2. mai	Maret Peikel Aase Saareväli	80
4. mai	Tõnis Teller	
5. mai	Aet Peterson Kaili Saarkopli-Kõre	
6. mai	Tõnis Vare Jane Möll	30
7. mai	Heli Murik Eva Reede Kaido Erik	
9. mai	Maie Juur	
10. mai	Janelin Reimets	
11. mai	Aidi Vallik	
12. mai	Rando Aljas	
13. mai	Anu Karm	
14. mai	Rene Tammo	
17. mai	Hardi Lämmergas Maxwell Konstantin Weyandt Lisandra Leit	
19. mai	Valeri Valikov	
23. mai	Diana Õisnurm Janek Herzmänn Kaire Marttila	45 35
24. mai	Margus Schasmin	
26. mai	õpetaja Peeter Paenurm Merle Loodus-Adamson Katrinn Kaasik	45
27. mai	Meeri Mutso	
28. mai	Milvi Pärn Triin Leit Janek Ratas Thomas Sägi Helery Pokk	65
29. mai	Sirje Ehala Olavi Post Keiu Barndök Katrinn Kivi	
30. mai	Anneli Vasli	
31. mai	Kregor Kuuskla	

Palju õnne sünnipäevaks ja õnnistust uueks eluaastaks!

KOGUME LUGUSID NIMEDEST.

Armas suur ja väike lugeja!

Emadepäeval on meil plaanis üks vahva ettevõtmine, mille jaoks ootame ka Sinu panust.

Kutsume Sind panema kirja enda, oma ema ja oma vanaema nimesaamise loo. Miks on Sul, Su emal ja vanaemal just selline eesnimi? Kes selle nime pani ja mida see nimi tähendab? Kas Sul, Su emal või vanaemal on olnud seoses nimega mõni vahva juhtumine? Aga võibolla Sa ei teagi, miks on Sulle just selline eesnimi pandud? Miks kannavad Su ema ja vanaema just sellist eesnime? Kui Sul on kellegi käest küsida, siis oleks nüüd sobiv aeg see lugu välja uurida ja kirja panna.

Ootame nimesaamise lugusid hiljemalt **3. maiks 2015** koguduse e-posti aadressile haapsalu@eelk.ee või paber kandjal kantseleisse. Jutule palume lisada autori nimi, vanus ja kontaktandmed (telefon ja e-posti aadress). Jutukestest paneme toomkirikus kokku temaatilise stendi.

Koguduse lastetöö toimikond

KA NII VÕIB MÕELDA.

Kes on võimsaim?

Kolm väikest poissi hooplevad oma onudega. Esimene räägib:

"Minu onu on pastor. Inimesed kõnetavad teda tänaval ja ütlevad talle "kõrgeausus"."

Teine kiitleb: "Minu onu on piiskop. Rahvas ütleb talle "teie eminent"."

Kolmas jääb hetkeks mõttesse ja ütleb siis: „Minu onu kaalub sadakolmkümmend kilo. Kui ta möödub, siis öeldakse: "Sa taevane jumal!"“

RETSEPTE RAAMATUTE RAAMATUST

Armas kokakunsti austaja!

Veebruarikuu „Johannese Sõnumites“ alustasime uut rubriiki „Retsepte Raamatute Raamatust,“ mille jätkumine on vahepeal viibinud organisatoorsest põhjustest. Nüüd oled taas oodatud proovima uut retsepti, mis on inspireeritud Kaini ja Aabeli loost.

„Ja mõne aja pärast juhtus, et Kain tõi Issandale roaohvri maaviljast, ja ka Aabel tõi oma lammaste esimesest soost ning nende rasvast.“ Teame hästi, et antud kirjeldusele järgneb Piiblis tõsine tüli kahe venna vahel.

Kuid mis toimus enne äsjamainitud „mõne aja“ möödumist? Võimalik, et Kain ja Aabel istusid koos rõõmsas üksmeeles ja nautisid maitsvat suppi, mille jaoks oli igatüki andnud oma panuse, üks toonud põlluvilju ja teine ühe tugeva lambatalle. Oletagem siis seekord, et Kain ja Aabel said noorukitena omavahel suurepäraselt läbi ja valmistasid koos järgnevat suppi.

Kahe venna kapsakeedus

(Kogus: kuuete)

5 šalottsibulat

3 küüslauguküünt

12 musta oliivi

1 lambakoot (u. 2 kg)

4 porgandit

2 nuikapsast

1/2 käharat peakapsast ehk savoia kapsast

4 spl oliiviõli

Soola, pipart

500 ml köögiviljapuljongit ja 500 ml punast veini

kimbuke värsket salveid, tüümiani ja rosmariini

Šalottsibulad ja küuslauguküüned koorida ja peeneks hakkida, oliivid lõigata veeranditeks ja lambaliha kuubikuteks (nagu guljašši jaoks).

Koorida porgandid ja nuikapsad, lõigata kuubikuteks ja keeta soolaga maitsestatud vees umbes 5 minutit. Lõigata kähär peakapsas ribadeks.

Praadida liha osade kaupa 2 spl oliiviõli, soola ja pipraga. Tõsta liha pannilt. Kuumutada pannil ülejäänud oliiviõli, milles pruunistada kergelt sibul ja küuslaug. Lisada liha ja oliivid ning kuumutada koos punase veiniga. Lisada köögiviljapuljong ja maitsetaimed, katta kaanega ja keeta tasasel tulel 1,5-2 tundi. Lõpuks lisada viilutatud kähär peakapsas ja kuumutatud köögiviljad, segada kõik korralikult läbi. Hautada veel 10-15 minutit.

Sama rooga saab valmistada ka küpsetusahjus, 180 kraadi juures.

Serveerida kuumalt!! Juurde pakkuda leiba.

Tõlkinud ja kohandanud Maria Strauss

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Ja nad kõik täideti Püha Vaimuga. Ap 2:4

Kes on Jeesuse Kristuse oma, selle sees elab Jumala Püha Vaim. Nelipühapäeval täideti Püha Vaimuga kõik, kes olid Jeesusesse uskunud ja Teda järginud. Midagi selletaolist ei tunta üheski teises usundis: suur, kõikvõimas ja kõiketeadev Jumal, universumi Looja ja Valitseja, elab ise Püha Vaimu läbi meie sees. See tõsiasi peaks meid täitma määratu aukartusega.

Milles see aukartus peaks väljenduma? Püha Vaim on püha Vaim, püha Jumala enda Vaim. Me ei saa pakkuda Jumalale rüvedat eluaset. Püha Vaim ei saa jääda meisse, kui me ise pole pühad. See pühadus peab hõlmama nii meie ihu, hinge kui vaimu. Kipume eriti just oma ihu pühadust alahindama, ent ka meie ihu, Püha Vaimu tempel, peab olema püha — tervete eluviiside abil tervena hoitud, kahjulikest harjumustest vabastatud. Samuti peavad puhtad ja patuta olema meie mõtted, sõnad ja teod — see näitab meie aukartust püha Jumala vastu.

Püha Vaim ise tuleb meile meie püüdlustes appi. Püha Vaim toob patutundmise. Kõige ilmsem tunnus, et inimeses elab Püha Vaim, on see, kui inimene tunneb ja tunnistab oma pattu ja teeb kõik selleks, et patust vabaneda. Püha Vaim ise tekitab meis püüdluse olla püha ja puhas ja abistab meid selles. Püha Vaim toob endaga alati kaasa pühaduse. See on kõige suurem ime, mida Püha Vaim esile kutsub inimsüdames — et patune inimene tahab ja püüab olla püha. Kõik muud Püha Vaimu poolt kingitud annid, võimed ja väeavaldused pole sellega võrreldavad.

Mõelgem, kas meie elus on olnud meie isiklik nelipüha — kas oleme tundnud suurt igatsust puhtuse, karguse ja süütuse järele. Kas oleme selle igatsuse mõjul teinud muutusi oma elus, suhetes, suhtumistes, mõtetes? Nelipühade ajal võime tänada ja kiita Jumalat ka meie isikliku nelipüha eest.

**Hinga minus, oh Püha Vaim,
et minu mõtted oleksid pühad.
Innusta mind, oh Püha Vaim,
et minu teod oleksid pühad.
Keelita mind, oh Püha Vaim,
et minu armastus oleks püha.
Kinnita mind, oh Püha Vaim,
et ma hoiaksin seda, mis püha.
Hoia mind, oh Püha Vaim,
et ma iial ei kaotaks seda.**

Augustinus Hippost, 354-430
Filosoof, piiskop, kirikuisa

Mõtiskluse kirjutas Karin Teder.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 9-15. Kohtumine koguduse õpetaja Tiit Salumäega on soovitatav leppida eelnevalt kokku (tel. 52 80635).

Kasutatud riiete annetusmüük on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kell 10.00-13.00.

Telefon 473 7166, 473 7167, 528 0635.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Piiskopilinnus ja muuseum. Vaata www.haapsalulinnus.ee Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346. Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 4737 166, 4737 167, 4737 017, 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.

Lia Salumäe E-post: liasalumae@hotmail.com; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte@le.ee

Karin Teder E-post: karinteder@hotmail.com

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub septembrist 2008 kord kuus. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.